

Nr 317.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen rörande beviljandet av ett räntefritt lån till Överstyrelsen för svenska föreningen Röda Korset; given Stockholms slott den 18 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av nedanstående utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts
min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Herman Wrangel.

---

*Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 18 mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Efter gemensam beredning med statsrådet och chefen för finansdepartementet anförde ministern för utrikes ärendena:

Under första hälften av år 1915 inkommo framställningar från ryska, tyska och österrikisk-ungerska regeringarna att vid utväxling av invalider

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 270 häft. (Nr 317.) 1

och svårt sårade krigsfångar transporter av sådana krigsfångar finge verkställas över Sverige från Torneå till Sassnitz och omvänt, samt att svenska regeringen ville lämna sin medverkan härtill genom att för ändamålet tillhandahålla erforderliga sjuktransporttåg samt nödig personal från Röda Korset. Sedan vederbörande myndigheters yttranden i ämnet inhämtats och nödiga förarbeten verkställt samt Överstyrelsen för svenska föreningen Röda Korset förklarat sig villig att åtaga sig ledningen av transporterna, beslöt Kungl. Maj:t den 30 juli 1915 att bemyndiga Överstyrelsen för svenska föreningen Röda Korset att i enlighet med det av ryska och tyska samt österrikisk-ungerska regeringarna godkända förslag till anordnande av utväxling av invalider och svårt sårade krigsfångar föranstalta om och omhänderhava ifrågavarande transporter av ryska samt tyska och österrikisk-ungerska sårade krigsfångar från Sassnitz till Tornå och omvänt, med rätt för Överstyrelsen att därvid påräkna bistånd och råd av vederbörande myndigheter.

Sedan underhandlingar rörande utväxlingsformaliteterna slutförts med respektive regeringar, kunde en högst omfattande utväxling av sårade krigsfångar genom Överstyrelsens bistånd äga rum. Denna utväxling kom senare att omfatta, förutom sårade krigsfångar av nyss angivna nationaliteter, även sådana av turkisk. De betydande kostnader, som förorsakades av uppdraget bestredos i regel så, att vederbörande främmande regeringar till Överstyrelsen genom utrikesdepartementets försorg förskottsvis överlämnade nödiga medel. Revision av räkenskaperna över de till förfogande ställda penningmedel har i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 14 april 1916 verkställts av dåvarande chefen för utrikesdepartementets personavdelning samt en tjänsteman i riksbanken.

Under den tid transporterna pågingo, visade det sig, att vederbörande regeringar icke alltid förskottsvis inlevererade för desamma erforderliga penningmedel. Av tekniska men framförallt av humanitära skäl kunde verksamheten emellertid icke av sådan grund avbrytas, och Överstyrelsen måste därför själv eller genom medel, som av Kungl. Maj:t förskottsvis ställdes till dess förfogande, bestrida de nödiga utgifterna. Sådana förskott hava lämnats enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 september 1916 å 500,000 kronor och den 22 september 1917 å 1,000,000 kronor. Av dessa belopp har det förstnämnda av Överstyrelsen återbetalts till statsverket. Medan turkiska, tyska och österrikisk-ungerska regeringarna efter från utrikesdepartementets sida gjorda framställningar för Överstyrelsens räkning inlevererat begärda penningmedel, har från Rysslands sida stora svårigheter yppats i berörda avseende. En ekonomisk avveckling av invalidutväxlingstrans-

porterna har av detta skäl icke kunnat äga rum, oaktat dessa transporter upphört den 3 februari 1918.

Samtidigt med att ryska regeringen häftar i skuld till Överstyrelsen för svenska föreningen Röda Korset, hava emellertid österrikisk-ungerska och turkiska regeringarna fordringar innestående hos styrelsen. Den redovisning, varöver ovannämnda revisorer den 20 januari 1920 avgåvo berättelse, föredrogs inför Kungl. Maj:t den 6 nästpåföljande februari, och av densamma framgår, att dessa fordringar uppgingo

för Österrikes och Ungerns del till	kronor 412,156: 78
och för Turkiets del till	» 8,510: 28

Nu har Överstyrelsen, med påpekande av sistberörda förhållande, i skrivelse till utrikesdepartementet den 7 innevarande mars framhållit, att, då på grund av de förskott, vilka till följd av Kungl. Maj:ts beslut rörande invalidtransporternas fullföljande från Röda Kortets sida av omhänderhavda medel lämnats Ryssland, Överstyrelsen helt naturligt saknade nödiga belopp för ovannämnda fordringars gäldande, och, enär det under nuvarande förhållanden icke kunde förväntas, att Ryssland — kanske ännu på flera år — komme att betala den fordran, Röda Korset å sin sida hade på ryska statskassan för invalidtransporterna, det syntes Överstyrelsen med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke genom statens ingripande tillfälle borde beredas ovannämnda länder att omedelbart återfå de överblivna förskottsmedel, som enligt invalidtransporternas räkenskaper rätteligen tillkomme dem.

Jag finner denna Överstyrelsens framställning vara värd fullt beaktande. Det lär icke kunna anses lämpligt, att med utbetalande av nämnda överskottsmedel anstår i avvaktan på likvid av den ryska skulden. Enligt ovan omnämnda revisionsberättelse uppgick denna skuld till 1,336,964: 52 kronor. Härifrån bör emellertid dragas motvärdet av 500,000 rubel, som sovjetregeringen efter upprepade framställningar lämnat i avbetalning till svenska Röda Korsets representation i Ryssland, men som icke överförts till Sverige. Värdet torde böra fastställas i samband med avvecklingen av de svenska fordringarna på grund av sovjetregeringens beslagtagande av dels svensk statsegendom i Ryssland och dels hos våra därvarande diplomatiska och konsulära myndigheter gjorda depositioner.

Till täckande av förutvarande österrikisk-ungerska regeringens samt turkiska regeringens ovannämnda fordringar å tillsammans 420,667: 06 kronor står för närvarande allenast ett belopp av 60,887: 24 kronor till förfogande, vadan för skuldens gäldande skulle krävas ytterligare 359,779: 82 kronor, vilket belopp lämpligen synes böra lämnas Röda Korset såsom räntefritt lån.

Vidkommande sättet för anskaffandet av det för utlämnande av ifrågavarande lån erforderliga medelsbeloppet, uppgående i jämt krontal till 359,780 kronor, synes beloppet böra såsom förslagsanslag, högst, uppföras å tilläggsstaten för år 1921 under den bland utgifter för kapitalökning upptagna titeln »Låneunderstöd»; och torde anslaget lämpligen böra täckas genom tillfällig upplåning.

På grund av vad sålunda blivit anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å tilläggsstaten för år 1921

dels bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Låneunderstöd» till räntefritt lån åt »Överstyrelsen för svenska föreningen Röda Korset», avsett till gäldande av föreningens ovan omförmälda skulder, anvisa ett förslagsanslag, högst, å 359,780 kronor, att utgå av tillfälliga lånemedel;

dels ock, vid bifall härtill, höja den å inkomstsidan i nämnda tilläggsstat uppförda titeln »Tillfällig upplåning» med motsvarande belopp.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Wisén.